

คำพิพากษาศาลปกครองกลางคดีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ยื่นฟ้องรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกับพวก ให้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการหักเงินเดือนเงินบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เพื่อชำระหนี้เงินกู้ให้แก่สวัสดิการภายในส่วนราชการและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๑

วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๒ ศาลปกครองกลางได้อ่านคำพิพากษาคดีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ยื่นฟ้องรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกับพวก ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการหักเงินเดือนเงินบำเหน็จบำนาญข้าราชการเพื่อชำระหนี้เงินกู้ให้แก่สวัสดิการภายในส่วนราชการและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมจำนวน ๔๕ สำนวนคดี

คดีทั้ง ๔๕ สำนวนนี้ สืบเนื่องมาจากกลุ่มข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน ๒,๙๑๙ ราย ได้ยื่นฟ้องรัฐมนตรีว่าการศึกษาธิการกับพวกต่อศาลปกครองกลาง โดยกล่าวอ้างว่าภายหลังจากที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการหักเงินเดือนเงินบำเหน็จบำนาญข้าราชการเพื่อชำระหนี้เงินกู้ให้แก่สวัสดิการภายในส่วนราชการและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมีปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รักษาการตามระเบียบ แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ละเลยต่อหน้าที่ไม่มีหนังสือแจ้งเวียนสั่งการให้ส่วนราชการในสังกัดดำเนินการหักเงินให้เป็นไปตามระเบียบ อีกทั้งศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหัวหน้าสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ยังคงฝ่าฝืนข้อกำหนดตามระเบียบ ว่าด้วยการหักเงินเดือนหรือเงินบำนาญเพื่อชำระหนี้เงินกู้ที่ผู้ฟ้องคดีได้ทำสัญญาไว้ ทำให้ผู้ฟ้องคดีมีเงินเดือนสุทธิหลังจากหักชำระหนี้แล้วเหลือน้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ซึ่งไม่เป็นไปตามระเบียบข้อ ๗ ที่กำหนดว่า การจะให้ส่วนราชการหักเงิน ณ ที่จ่ายเพื่อชำระหนี้เงินกู้ นั้น จะต้อง มีเงินเดือนสุทธิหลังจากหักชำระหนี้แล้วไม่น้อยกว่าอัตราร้อยละ ๓๐ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

ศาลปกครองกลางพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ภายหลังจากที่ได้มีการออกระเบียบแล้ว สำนักงานคณะกรรมการ สกสค. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เสนอให้ออกระเบียบ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๑ แจ้งเวียนระเบียบให้หัวหน้าหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทราบ แต่กลับปรากฏว่าศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหัวหน้าสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ยังคงหักเงินเดือนและเงินบำนาญของผู้ฟ้องคดีแต่ละรายไม่เป็นไปตามระเบียบ ทำให้ผู้ฟ้องคดีแต่ละราย มีเงินเหลือสุทธิหลังจากหักชำระหนี้แล้วน้อยกว่าอัตราร้อยละ ๓๐ กับทั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและปลัดกระทรวงศึกษาธิการยังรับต่อศาลว่า ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผู้ฟ้องคดีแต่ละราย ได้มีการออกหนังสือรับรองเงินเดือนหรือเงินบำนาญและรายการหักเงิน ณ ที่จ่ายย้อนหลังให้แก่ผู้ฟ้องคดีแต่ละราย เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการยื่นคำขอกู้เงินสหกรณ์และกู้เงินสวัสดิการภายในของส่วนราชการที่มีการทำความตกลงกับสถาบันการเงิน หรือบริษัทต่างๆ ได้ โดยที่ผู้บังคับบัญชา

รวมทั้งหัวหน้าส่วนราชการผู้เบิก ไม่ได้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ตามระเบียบฯ ข้อ ๖ และข้อ ๗ แต่อย่างไรก็ดี พฤติการณ์ดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นถึงการที่ผู้บังคับบัญชาของผู้ฟ้องคดีแต่ละราย ละเลยต่อการปฏิบัติตามระเบียบฯ และการละเลยกระทำการเช่นนี้ ย่อมเป็นการส่งเสริมให้ข้าราชการในสังกัดเป็นหนี้สินเพิ่มมากขึ้น โดยไม่มีวันจบสิ้น ซึ่งขัดกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นแนวทางการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเองและดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรี ภายใต้อำนาจและควมมีอิสระในการควบคุมและจัดการปัญหาด้วยตนเอง จึงรับฟังได้ว่า ศึกษาศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหัวหน้าสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ส่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติตามระเบียบฯ ต่างให้การรับต่อศาลว่า มิได้มีการตรวจสอบหรือดำเนินการเพื่อให้มีการปฏิบัติตามระเบียบฯ แต่อย่างใด จึงรับฟังได้เช่นกันว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ในการกำกับดูแลและดำเนินการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาถือปฏิบัติตามระเบียบฯ

ศาลปกครองกลางจึงพิพากษาให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมดูแลหรือสั่งการให้หน่วยงานในสังกัด ดำเนินการหักเงินเดือนหรือเงินบำเหน็จบำนาญให้เป็นไปตามระเบียบฯ กับให้ศึกษาศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหัวหน้าสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการหักเงินเดือนหรือเงินบำเหน็จบำนาญให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของระเบียบฯ โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด

สำนักงานศาลปกครอง วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๒

